HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

פסולא גורן. קשיין: **פסולא יקב.** זמורות ומסכולות ריקניס: **גורן עצמו ויקב עצמו.** הקשין עם המצולה ומסכולות עם הענבים דהוה ליה דבר המקבל טומאה המוכל: **יקב כשיב.** דמשמע למאר שנעשה יין: **קרוש.** קפוי: **הא מילתא הוה ניהו.** עד השתא היינו סבורין לידע טעם משנתנו מן המקרא הזה דבפסולת הכתוב מדבר דמי לפסגר לסכך ניין: **ואתא רבי ירמיה.** שהזכיר לנו יין מן קרוש הבא משניר: **ואדא ביה נרגא.** קלקה בגרגן כלומר הסיב משובה נילמת: **רב אשי אמר.** שפיר משמע פסולת מקרא דכתיב בשפכך מגרנך משמע שאתה חוספו ונוטלו מן הגורן וגורן הוא שאוכל ומה שאתה חוסף וכורר מתוכו הוא הפסולת: **נאו הכי.** פסוק הוא בספר עזרא לעשות סוכות ולא הזכיר כאן אלא דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ: **היינו עני דמא היינו עץ עבות.** מהו זה ומהו זה להזכיר שניהם במקרא אלא אחד הם להדדם הוא עץ עבות על שם שהעלין מורכבין זה על זה כמין עבותות וסרבוטות: **הדס שוטה.** שאינו כשר לנוטב לפי שאין עבותו עשויה של שלש שלש עלין: **מתני' וחבילי זרדין.** מין קנים הם שעושין זרדין טויילי"ם בלע"ז ואוגדין אותם ועבותן לחין בהמה אוכלתן ולכי יבשי עומדים להיסק: **אין מסככין בהן.** כשהן קשורין ובגמרא מפרש טעמא: **וכולן.** הפסולין שבגינו בשכך: **בשרין לדפנות.** דכל סוכה הכתוב שכך משמע דלפוף לא איקרי סוכה ולנפקא לן (לעיל ד' ו:) דפנות מנסכת בשכת בסוכות מייתורא דקראי ילפינן ולא ממשמעותא הלכך סוכות תעשה בשפכך מגרנך משכבה הוא דקאי: **גמ' שמעית מר' יוחנן סרסי.** פי' טעם שני דברים האמורים במשנתנו שמעתי ממנו: **חדא הא.** לחבילין מ"ט לא מסככי בהו ואחא הא לעמת זה במתניתין החוטט בגדים לעשות לו סוכה נוטל מן העומדים למטה ממוך לארץ ובגמ' לתוכו ועושה חלל כשיעור סוכה ושכך עשוי ועומד מאליו אינו סוכה ופירש לי ר' יוחנן טעמיה בחדא מינייהו אמר טעמא משום גזרת אוהל דמדלוריית' כשהיה הולך ואוהל ויצן בתוכו במקום שלא נשתמש שם כל ימות השנה והוא עשוי ועומד ולא נשם שכך של לא דנהוי שם סוכה עליה ופפילו שם סוכה שתינה של מג שלא כשיב בעלמא ובחדא מינייהו פירש טעמא דפסולה מדאוריית' משום תעשה ולא מן העשוי: **ולא ידענא מי מינייהו.** פירש לי ר' יוחנן משום גזירת אוהל והי מינייהו משום תעשה ולא מן העשוי: **נחזי אנן.** ונשמעה ממה דאמר ר' יוחנן בדוכתא אחריתי: **פעמים שאדם נא מן השדה.** כל ימות החמה: **ומניחה ע"ג סוכה.** שיש לו כל ימות השנה למקנסו ומניח החבילין שם לייבשן ולא לשכך ובשמגיע החג נמלך עליהם לשכך: **והטורח לאחר תעשה ולא מן העשוי.** דפסולו וזה שנשכך שם שלא נשם שכך חפילו לכל שלא לייבש ין שם סוכה חל עליו והלכך גזור רבנן שלא יסככו בחבילין חפילו הוא מטילן עליה נשם סוכה החג גזירה משום חבילין דכל השנה לחיכא פסול לחוריית' חלמא טעמא דמתניתין דהכא משום גזירת אוהל היא ומדרבנן. כל דבר שאדם מקנה ומכניס לקיוס קרי אוהל ומבילין שאדם מכניס כל ימות הקיץ ליומות חורף קרי אוהל: **ומדהא משום גזרת אוהל.** שמע מינה הך דחוטט בגדים פסולה מדאוריית' משום תעשה ולא מן העשוי היא דהא שמעינה ר' יעקב לר' יוחנן בחדא מינייהו פסולה לחוריית': **ורבי יעקב.** דלא ידע לפרושי הי מינייהו פסולה לחוריית' והי מדרבנן: **הך דרבי חייא.** דמפרש בהדיא לא הוה שמיע ליה: **אמר רב חסא.** מקשי מדרבי יעקב: **אטו.** תרוייהו טעמי מי ליכא למימרינהו בשתי המשניות: **חבילי קש משום גזירת אוהל היכא.** מדרבנן: **משום תעשה ולא מן העשוי.** לחוריית' ליכא בחמיהה מי לא משמע נמי מתניתין דבחותם שניתנו שם כל ימות החמה קאמר דלא נמלך עליהם לסיכוך דהוית לה היא גופה פסולה לחוריית' ומהיכא שמע ר' יוחנן דמתניתין דהכא לאו מדאוריית' קאמר: **וחוטט בגדים נמי משום תעשה ולא מן העשוי היכא אוהל גזירת אוהל.** מי לא מצינן למימר דחפילו שאר הכל כלפי מעלה ונענע עומרין שעל הסכך וחזר והניחן נשם סוכה קא פסיל ליה מתניתין מדרבנן משום גזירת אוהל נמי דחפילו שאר הכל מנענע ועשוין מחילין כדאמרת גבי חבילים דפסלת להו חפילו מניחן שם נשם שכך מדרבנן משום גזירה דכל ימות השנה לאוהל ומהיכא דייק רבי יוחנן הנך טעמי דמוקי להך מדאוריית' והך מדרבנן: **אמר לך.** ר' יוחנן מתניתין גופייהו דייקי כוותאי מתניתין דהכא קתני

פסולא גורן. קשיין: **פסולא יקב.** זמורות ומסכולות ריקניס: **גורן עצמו ויקב עצמו.** הקשין עם המצולה ומסכולות עם הענבים דהוה ליה דבר המקבל טומאה המוכל: **יקב כשיב.** דמשמע למאר שנעשה יין: **קרוש.** קפוי: **הא מילתא הוה ניהו.** עד השתא היינו סבורין לידע טעם משנתנו מן המקרא הזה דבפסולת הכתוב מדבר דמי לפסגר לסכך ניין: **ואתא רבי ירמיה.** שהזכיר לנו יין מן קרוש הבא משניר: **ואדא ביה נרגא.** קלקה בגרגן כלומר הסיב משובה נילמת: **רב אשי אמר.** שפיר משמע פסולת מקרא דכתיב בשפכך מגרנך משמע שאתה חוספו ונוטלו מן הגורן וגורן הוא שאוכל ומה שאתה חוסף וכורר מתוכו הוא הפסולת: **נאו הכי.** פסוק הוא בספר עזרא לעשות סוכות ולא הזכיר כאן אלא דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ: **היינו עני דמא היינו עץ עבות.** מהו זה ומהו זה להזכיר שניהם במקרא אלא אחד הם להדדם הוא עץ עבות על שם שהעלין מורכבין זה על זה כמין עבותות וסרבוטות: **הדס שוטה.** שאינו כשר לנוטב לפי שאין עבותו עשויה של שלש שלש עלין: **מתני' וחבילי זרדין.** מין קנים הם שעושין זרדין טויילי"ם בלע"ז ואוגדין אותם ועבותן לחין בהמה אוכלתן ולכי יבשי עומדים להיסק: **אין מסככין בהן.** כשהן קשורין ובגמרא מפרש טעמא: **וכולן.** הפסולין שבגינו בשכך: **בשרין לדפנות.** דכל סוכה הכתוב שכך משמע דלפוף לא איקרי סוכה ולנפקא לן (לעיל ד' ו:) דפנות מנסכת בשכת בסוכות מייתורא דקראי ילפינן ולא ממשמעותא הלכך סוכות תעשה בשפכך מגרנך משכבה הוא דקאי: **גמ' שמעית מר' יוחנן סרסי.** פי' טעם שני דברים האמורים במשנתנו שמעתי ממנו: **חדא הא.** לחבילין מ"ט לא מסככי בהו ואחא הא לעמת זה במתניתין החוטט בגדים לעשות לו סוכה נוטל מן העומדים למטה ממוך לארץ ובגמ' לתוכו ועושה חלל כשיעור סוכה ושכך עשוי ועומד מאליו אינו סוכה ופירש לי ר' יוחנן טעמיה בחדא מינייהו אמר טעמא משום גזרת אוהל דמדלוריית' כשהיה הולך ואוהל ויצן בתוכו במקום שלא נשתמש שם כל ימות השנה והוא עשוי ועומד ולא נשם שכך של לא דנהוי שם סוכה עליה ופפילו שם סוכה שתינה של מג שלא כשיב בעלמא ובחדא מינייהו פירש טעמא דפסולה מדאוריית' משום תעשה ולא מן העשוי: **ולא ידענא מי מינייהו.** פירש לי ר' יוחנן משום גזירת אוהל והי מינייהו משום תעשה ולא מן העשוי: **נחזי אנן.** ונשמעה ממה דאמר ר' יוחנן בדוכתא אחריתי: **פעמים שאדם נא מן השדה.** כל ימות החמה: **ומניחה ע"ג סוכה.** שיש לו כל ימות השנה למקנסו ומניח החבילין שם לייבשן ולא לשכך ובשמגיע החג נמלך עליהם לשכך: **והטורח לאחר תעשה ולא מן העשוי.** דפסולו וזה שנשכך שם שלא נשם שכך חפילו לכל שלא לייבש ין שם סוכה חל עליו והלכך גזור רבנן שלא יסככו בחבילין חפילו הוא מטילן עליה נשם סוכה החג גזירה משום חבילין דכל השנה לחיכא פסול לחוריית' חלמא טעמא דמתניתין דהכא משום גזירת אוהל היא ומדרבנן. כל דבר שאדם מקנה ומכניס לקיוס קרי אוהל ומבילין שאדם מכניס כל ימות הקיץ ליומות חורף קרי אוהל: **ומדהא משום גזרת אוהל.** שמע מינה הך דחוטט בגדים פסולה מדאוריית' משום תעשה ולא מן העשוי היא דהא שמעינה ר' יעקב לר' יוחנן בחדא מינייהו פסולה לחוריית': **ורבי יעקב.** דלא ידע לפרושי הי מינייהו פסולה לחוריית' והי מדרבנן: **הך דרבי חייא.** דמפרש בהדיא לא הוה שמיע ליה: **אמר רב חסא.** מקשי מדרבי יעקב: **אטו.** תרוייהו טעמי מי ליכא למימרינהו בשתי המשניות: **חבילי קש משום גזירת אוהל היכא.** מדרבנן: **משום תעשה ולא מן העשוי.** לחוריית' ליכא בחמיהה מי לא משמע נמי מתניתין דבחותם שניתנו שם כל ימות החמה קאמר דלא נמלך עליהם לסיכוך דהוית לה היא גופה פסולה לחוריית' ומהיכא שמע ר' יוחנן דמתניתין דהכא לאו מדאוריית' קאמר: **וחוטט בגדים נמי משום תעשה ולא מן העשוי היכא אוהל גזירת אוהל.** מי לא מצינן למימר דחפילו שאר הכל כלפי מעלה ונענע עומרין שעל הסכך וחזר והניחן נשם סוכה קא פסיל ליה מתניתין מדרבנן משום גזירת אוהל נמי דחפילו שאר הכל מנענע ועשוין מחילין כדאמרת גבי חבילים דפסלת להו חפילו מניחן שם נשם שכך מדרבנן משום גזירה דכל ימות השנה לאוהל ומהיכא דייק רבי יוחנן הנך טעמי דמוקי להך מדאוריית' והך מדרבנן: **אמר לך.** ר' יוחנן מתניתין גופייהו דייקי כוותאי מתניתין דהכא קתני

אי מה חגיגה בעלי חיים. לעיל (דף ט.) גבי הא לילפינן חיסור הנאה לא שייך למקשוי הכי:

בפסולת גורן ויקב **הכתוב מדבר.** רבי יוחנן לא יליף מענני כבוד מפרש בירושלמי דין כדעתיה דרבי יוחנן אמר ענניס למעלה היו כלומר מן השמים הן באין ואין זה גידולו מן הארץ דקתני מתניתין ור"ל אמר למטה היו ר' יוחנן מדמי להו כאדם המשלח לחבירו מצים וקנקנים וריס לקיס מדמי ליה כמאן דאמר לחבירו שלח קופתך ושב לך מיטין והכי נמי אימא בבראשית רבה (פרשה יג) ר' יוחנן אמר אין ענניס אלא למעלה שנאמר ואהו עם ענני שמיא ריס לקיס אמר אין ענניס אלא מלמטה שנאמר מעלה גזיתים מקלה הארץ על העתיה דרבי יוחנן לחמל שכיבד את מזינו בחבית של יין וקנקניס על העתיה דר"ל לחמל שאמר לחבירו תן לי קלה חיטין אמר לו הבא לי קופתך ובא מדוד כך אמר הקב"ה לארץ אייתי עניי וקבל מיטרא: **אמר רבי זירא הא מלתא הוה** וכו' **ואתא רבי ירמיה שדא ביה נרגא.** משמע דרבי זירא לא מוקי ליה לקרא בפסולת גורן ותימה דבפ"ק דר"ה (דף יג.) דריש חג האסיף מאי אסיף קציר ופריך רבי חנינא מי מצית אמרת מאי אסיף קציר והכתיב מגרנך ומיקבך בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר אמר רבי זירא הא מלתא הוה ידיע ואתא רבי ירמיה שדא ביה נרגא ואדא ביה נרגא אמר רב אשי אמר מגרנך ולא יקב עצמו ויקב עצמו א"ר זירא יקב כתיב כאן ואי אפשר לסכך בו מתקיף לה רבי ירמיה [3]ואימא יין קרוש הבא משניר שהוא דומה לעיגולי דבילה אמר רבי זירא הא מלתא הוה בידן ואתא ר' ירמיה ושדא ביה נרגא רב אשי אמר מגרנך ולא גורן עצמו מיקבך ולא יקב עצמו רב חסדא אמר מהכא [2]צאו והרו והביאו עלי זית ועלי עץ שמן ועלי הדס ועלי תמרים ועלי עץ עבות היינו הדס היינו עץ עבות אמר רב חסדא הדס שוטה לסוכה ועץ עבות ללולב: **מתני'** [4]א"א חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין אין מסככין בהן [5]וכולן שהתירן בשרות [1]וכולן בשרות לדפנות: **גמ'** א"ר יעקב שמעית מיניה דרבי יוחנן תרתי חדא הא ואידך [3]החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה חדא משום גזרת אוהל וחדא משום תעשה ולא מן העשוי ולא ידענא הי מינייהו משום אוהל והי מינייהו משום [4]תעשה ולא מן העשוי א"ר ירמיה ניחזי אנן דאמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן מפני מה אמרו חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין אין מסככין בהן פעמים שאדם בא מן השדה בערב וחבילתו על כתפו ומעלה ומניחה על גבי סוכתו כדי ליבשה ונמלך עליה לסיכוך והתורה אמרה [5]תעשה ולא מן העשוי מדהא משום גזרת אוהל הא משום תעשה ולא מן העשוי ורבי יעקב הך דרבי חייא בר אבא לא שמיע ליה אמר רב אשי אטו חבילי קש וחבילי עצים משום גזרת אוהל היכא משום תעשה ולא מן העשוי ליכא והחוטט בגדיש משום תעשה ולא מן העשוי איכא משום גזרת אוהל ליכא ור' יוחנן אמר לך הכא דקתני אין מסככין בהן לכתחלה הוא דאין

ו) [ר"ה יג.], ג) נקמן טו., ד) [נעיל יג:], ה) [נעיל יג:].

תורה אור השלם

1. חַג הַסֻּכֹּת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאָסְפְּךָ מִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ:
דברים טז יג

2. וַאֲשֶׁר יַשְׁמִיעוּ וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל עָרֵיהֶם וּבִירוּשָׁלִַם לֵאמֹר צְאוּ הָהָר וְהָבִיאוּ עֲלֵי זַיִת וַעֲלֵי עֵץ שֶׁמֶן וַעֲלֵי הֲדַס וַעֲלֵי תְמָרִים וַעֲלֵי עֵץ עָבֹת לַעֲשֹׂת סֻכֹּת כַּכָּתוּב: נחמיה ח טו

גליון הש"ס

גמ' ואימא יין קרוש. עי' יומא דף עו ע"ב תוס' ד"ה גמר שכך כפה"ל: **שם** חבילי קש. עיין מ"ל פרק י"ד הלכה ד מהל' טומאת לרעת: **רש"י** ד"ה **צאו** ההר **פסוק הוא בספר עזרא.** פסוק זה נמצאי וכן כת"י בחומש דברים לג כ"ו ולזומתו מצינו בעזרא ותמן לפה והוא בחמשה ט וכן בנחמיה דף טו ע"ב בת"י ד"ה אלמלי מצמיים וכן בשאר הש"ס נקמן דף לו ע"ב וכן בעזרא לומר לפי הכה וחכו בע"פ דברי חז"ל סנהדרין דף לג ע"ב מכדי כל מילי דעזרא נאמיה בן מכליה אמריגהו:

מוסף רש"י

בפסולת גורן ויקב **הכתוב מדבר.** שלמדך הכתוב לעשות סכך של סוכה בפסולת גורן ויקב, כגון קשין וזמורות, דכל שאין מקבל טומאה וגידולו מן הארץ (ר"ה יג.).

עו א מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה י סמג עשין מג טוש"ע ס"ת סי' תרכט סעיף טו:
עז ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף יז:
עח ג מיי' שם פ"ד הלכה טז ומסמג שם טוש"ע ס"ת סי' תלא סעיף ה:

לעזי רש"י

טויילי"ש (טודילי"ש).
קנים, גבעולים.

רבינו חננאל

ונדחית. ואיפשטיטא מדכתיב באספך מגרנך [ו]מיקבך, בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר, ונדחית גם זו. ודקדק רב אשי מדכתיב [מן]גרנך ש"מ מגורן ולא גורן עצמו, וכן מיקב ולא יקב עצמו, למעוטי יין קרוש וכיוצא בו. ונמצא קשיא דרבי ירמיה דחויה, ועמד לדברי ר' עקיבא בפסולת גורן ויקב. **רב חסדא** [אמר] מהכא צאו והר והביאו עלי זית ועלי עץ [שמן] ועלי הדס ועלי תמרים ועלי עץ עבות לעשות [סוכות] ככתוב, כתני, מה הני גדולי קרקע ולא מקבלי טומאה אף כל בוותיהו. ואסיקנא הדס הוא עבות, מאי היא עבות [ל]לולב, שאר מיני הדס לסוכה. [**מתני'**] **חבילי קש וחבילי עצים כו'.** אמר ר' יעקב שמעתי מר' יוחנן דאמר בהלין מתני', הא דקתני [אין] מסככין בחבילות והא דקתני החוטט בגדיש, פי' חוטט כמו חופר, כדגרסינן כפא דחט נגרא בגויה נשרוף חרדלא. החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה. חדא פסולה משום גזירת אוהל, וחדא פסולה מדאורייתא מדכתיב תעשה, ולא מן העשוי, ולא ידענא לפרש הי מינייהו דאורייתא והא מינייהו מדרבנן. **ופשטנא** הני חבילות דקתני אין מסככין לכתחלה,